

Spitzer Noémi Fruzsina:

Hommage à Neumann – a Magyar Elektrográfiai Társaság kiállítása

A *Neumann Társaság* és a *Magyar Elektrográfiai Társaság / MET* együttműködéséből született kiállítás-sorozat Neumann János születésének 120. évfordulójára emlékezik. A 8. hommage tárlat helyszíne a *FUGA: Budapesti Építészeti Központ*. A kiállítás olyan kortárs képzőművészeti alkotásokat mutat be, amelyek az informatika és a számítógép-tudomány innovációi nélkül nem jöhettek volna létre. Neumann János úttörő kutatásai és fejlesztései, különösen a programvezérlés elvének kidolgozása, jelentősen befolyásolta, hogy a számítógép a világot átszövő és összekötő médiummá válhasson.

A kiállítás rávilágít a művészet és a technológia metszéspontjaira, bemutatva, hogyan váltak a digitális eszközök a modern művészi mozgalmak szerves részévé. A digitális kultúra térnyerése alapvető szemléletváltáshoz vezetett a művészetben is. William J. Mitchell¹ sem véletlenül állította, hogy a digitális fotó már egy új médiumnak tekinthető, amely megváltoztatta a képi kommunikáció módszereit. A technológia hatása napjainkban mindent átsző, ami az ember fizikai és kognitív képességeinek fejlesztését, kiterjesztését illeti. Ennek ellenére éles és elkeseredett viták folynak a gép szerepéről, megkérdőjelezzik bevonását a művészi alkotófolyamatba is. A gép, ahogy története folyamán minden alkalommal, legyen az a szövőgépek bevezetése, könyvnyomtatás, fotográfia, film kezdetben félelmet és elutasítást keltett. Tulajdonképpen rivális eszközként, médiumként tekintettek rá, amely fenyegeti a klasszikus művészeti technikákat, műfajokat. A jelen kiállításon szereplő művek is reprezentálják, hogy a gépek nem veszik el az alkotók szerepét, hanem kiterjesztik a vizualitás dimenzióját, sőt inspirációs eszközként is szolgálhatnak. Lev Manovich a *Mesterséges Intelligencia Esztétikája*² című tanulmányában kifejti, hogy a művészek az 1960-as évektől bevonják az algoritmusokat a művészi alkotófolyamatba, mára pedig hatalmas méretű „kulturális MI (cultural AI)”-ről beszélünk, ahol emberek milliárdjai által használt eszközökbe és szolgáltatásokba épül be. Ha a napjaink folyamatosan átalakuló művészet és a mesterséges intelligencia kapcsolatát nézzük, akkor azt láthatjuk, hogy jelenleg nagyon hatékony kép-, mozgókép- és szöveg-generáló modellek készülnek. Ebben az ember-gép kollaborációban véleményem szerint egyesülni tud a humán alkotómunka és a gépi generálás. A gép támaszkodik az embertől tanult információra, de az alkotómunka több mint a képzéskészítési folyamatok összességének algoritmizálása.

A kiállítás arra is rávilágít, hogy a digitális alkotások nem veszítik el feltétlenül kapcsolatukat a hagyományos képzéskészítési módszerekkel, a hagyományos anyaggal és kiterjedéssel rendelkező művek eszközei összhangba kerülhetnek a technomédiumokéival. A tárlatot rendkívül változatos médiumhasználat jellemezi, láthatunk printeket, térplasztikát, videókat, animációkat, interaktív installációkat, fényobjektet, 3D dispalyert, fotó-, pixel- és vektor-

¹ William J. Mitchell: *The Reconfigured Eye: Visual Truth in the Postphotographic Era*, MIT Press. 1992.

² Manovich, Lev: *AI Aesthetics*. Strelka Press, 2018. URL: http://manovich.net/content/04-projects/161-ai-aesthetics/manovich.ai_aesthetics_2018.pdf

alapú számítógépes grafikákat.³ A kiállító művészek számára a számítógép és a digitális eszközök használata a mindennapi alkotófolyamat szerves részét képezi, kreatív alkotótársként funkcionál. A technológia demokratizálódása és a média konvergenciája jelentős szerepet játszott abban, hogy a kezdetben radikálisnak ható ötletek és fejlesztések normává tudjanak válni. A művészeket sohasem hagyta hidegen a kor kifejező eszközeinek alternatív használata, jelen kiállításon is több mint 70 alkotó épít a médium-specifikusságra és reflektál a neumann-i évfordulóra.

A kiállítás adatai:

Neumann 120 – Az Országos Vándorkiállítás 8. Hommage Tárlata

Megnyitó: 2024. január 24. (szerda) 18.00 óra

Helyszín: FUGA Budapesti Építészeti Központ, Janáky István Terem és Zalotay Elemér terem, 1052 Budapest, Petőfi Sándor u. 5.

Időpont: A kiállítás 2024. február 18-ig tekinthető meg, szerdától vasárnapig 14 és 19 óra között, hétfőn és kedden zárva

Kurátor: HAász Ágnes, SPITZER Fruzsina, RUZSA Dénes (MET), DANDOY Gabriella (NJSZT)

A kiállítók névsora:

Printek

Albert Judit, Ázbej Kristóf, Barti Magdolna, Bodor Anikó, Bózsa Evelin (NL), Büki Zsuzsanna, Czeizel Balázs, Csáji Attila m.v., Daradics Árpád, Detvay Jenő, Drozsnik István, Enyedi Zsuzsanna, F. Farkas Tamás, Füleky Adrienn, Gábos József, HAász Ágnes, Herendi Péter, Hernádi Paula, Horkay István m.v., Juhász Dorina, Kelecsényi Csilla, Kelle Antal Artformer m.v., Kipp Eva (NL), Koffán Károly ifj. m.v., Kömlödi Ferenc m.v., Koppány Attila, Krnács Ágota, Láng Eszter, Lieber Erzsébet, Lévy Jenő m.v., Lisányi Endre, Lonovics László, Magén István, Mengyán András m.v., Nagy Gábor György m.v., Neuberger Gizella, Olajos György, Ország László, Paczona Márta, Pataki Tibor, Pál Csaba, Petca Ovidiu (RO) m.v., Petőcz András, Péter Ágnes, Ruzsa Dénes, Sándor Edit, †Sós Evelin, Spitzer Fruzsina, Stark István, Szegedy-Maszák Zoltán m.v., Szöllőssy Enikő, Tellér Mária, ter Wal Paul (NL), Tooth Gábor Andor/TGA, Vass Tibor, Wrobel Péter, Zséger Olivia

Fényobjektumok installációk:

Bálint Bertalan, Csízy László, Gábor Éva Mária, Károly-Zöld Gyöngyi, NagyMolnár (Nagy Krisztián-Molnár Csaba), Németh Konkrét Gábor, Papp Szilvia - Fonák Tamás

Videók:

Gergely Nóra, Gyenes Zsolt, Hargitai András m.v., Kecskés Péter, Koroknai Zsolt, Kuzma Eszter m.v., Lux Antal (D) m.v., Papp Pala László

³ *Hommage à Neumann:* <https://www.youtube.com/watch?v=gszcKFqfYYg>